

स्वाध्याय परिचय-८ पादसेवन भक्ती, अर्चन भक्ती, वंदन भक्ती

योगेश कुलकर्णी E-18/EMS-03
yogeshkulkarni@yahoo.com

प्रश्न १: पुढील अर्थाचा ओवीचरण ज्यात आहे त्या पूर्ण लिहा:

1. साधकाने श्रद्धापूर्वक अभिवादन केले की त्याच्या हिताची चिंता साधूला लागते
साधक भावे नमस्कार घालतो| त्याची चिंता साधुस लागली| सुगम पंथे नेऊन घाली| जेथील तेथे|| (४-६-२४)
पादसेवन तेची जाणावे| कायावाचामनोभावे| सद्गुरूचे पाय सेवावे | सद्गतीकरणे|| (४-४-२)
सद्गुरूचरणी पूर्णपणे लीन झाल्यावर आपली पुढची वाटचाल गुरु ठरवतो आणि जन्म-मरणाच्या
फेऱ्यातूनही सोडवतो.
2. पूजासाहित्य आपणापाशी आहे असे कल्पून ते भगवंताच्या अर्पण करावे
ऐसी पूजा न घडवे बरवी| तरी मानसपूजा करावी| मानसपूजा अगत्य व्हावी| परमेश्वरासी|| (४-५-३१)
परमेश्वराचे पूजन साहित्य नसेल तर थांबेल असे करू नये. सर्व सामान्यांना सगुण रुपाची पूजा करणे
ठीक वाटते, पण तशी परिस्थिती नसेल तर परमेश्वराला मनात कल्पून त्याची मनातच पूजा बांधावी.
3. शास्त्र, गुरु आणि आत्मप्रचीती या विविध कसोट्या लावून आपण तेच ब्रह्म व्हावे
लक्षे जयासी लक्षावे| ध्याने जयासी ध्यावे| ते गे तेची आपण व्हावे| त्रिविधा प्रचीती|| (४-४-१४)
जे आपले लक्ष आहे, ते आधी शास्त्र, गुरु आणि अनुभव यावर तपासून पहावे मग ते बनावे.
4. राने, बाग, तापसीलोकांसाठी पर्णकुटिका निर्माण करणे ही जगन्नायाकाची पूजा, त्याला अर्पण करावी
वने उपवने पुष्पवाटिका| तापस्यांच्या पर्णकुटिका| ऐसी पूजा जगन्नायका| येथासांग समर्पवी|| (४-५-२६)
आदर्श मंदिराचा परिसर कसा असावा त्याचे वर्णन समर्थानी केले आहे.

प्रश्न २: वंदनभक्ती समासामध्ये हिंदूधर्माची विशेषता जी साहिष्णूवृत्ती, तिची शिकवण कश्या प्रकारे व्यक्त
झाली आहे ते सांगा:

हिंदू धर्म कोण्या एका प्रेषिताने केलेला नाही. त्यामुळे तो एखाद्याच्या किंवा एखाद्या ग्रंथाच्या शिकवणीला
बांधलेला नाही. त्यात अनेक पूजापद्धती, अनेक, देव, पंथ सामावून घेण्याची वृत्ती आहे. हिंदू धर्म मानतो की
कोठल्याही मार्गाने केलेली उपासना, नमस्कार शेवटी परमात्म्याला पोहोचतो. “ आकाशात पतितं तोयं, यथा
गच्छति सागरम्, सर्व देव नमस्कार, केशवं प्रतिगच्छति||” - जसे अनेक, नदी नाले, यांचे पाणी शेवटी समुद्रास
मिळते, तसे कोणत्याही देवाला केलेला नमस्कार शेवटी विष्णूला-परमात्म्याला पोहोचतो. यातून इतर पंथ,
पूजापद्धती या बदलचा आदराच हिंदू धर्म व्यक्त करतो.

प्रश्न ३: सद्गुरूचरणी अनन्यभाव असावा हे समर्थानी आग्रहाने प्रतिपादन केले आहे ते का?

या नाव पादसेवन| सद्गुरुपदी अनन्यपण| निरसावया जन्ममरण| यातायाती|| (४-४-३)

स्वाध्याय परिचय-८ पादसेवन भक्ती, अर्चन भक्ती, वंदन भक्ती

योगेश कुलकर्णी E-18/EMS-03
yogeshkulkarni@yahoo.com

समर्थाना येथे मनोभावे, संपूर्ण श्रद्धेने केलेली भक्ती अपेक्षित आहे. कोठलाही मनात शंका आल्या, सद्गुरूच्या विषयी इतर हेतू निर्माण झाले की सद्गुरू चरणी लीन होता येत नाही. Needs complete devotion and dedication. असे असेल तरच गुरु तुम्हाला या जन्म-मरणाच्या फेऱ्यातून वाचवू शकतो.

प्रश्न ४: नमस्कार महती या संदर्भात समर्थानी काय म्हणाले आहे?

नमस्कार हा अतिशय नम्र करणारा, अहंकार घालवणारा, दुःखे नाहीशी करणारा आहे. नामस्कारणी सख्य होते, क्षमा केली जाते. नमस्कार करून संतांना शरण गेल्यास फेऱ्यातून सुटकाही होते. नमस्कार करण्यास विशेष काहीही कष्ट, सायास पडत नाहीत, साधने सामुग्री लागत नाही, म्हणून नमस्कार श्रेष्ठ आहे.

प्रश्न ५: चूक की बरोबर:

1. नमस्कार व साष्टांग नमस्कार यात तारतम्य बाळगावे -

चूक.

आपल्या सभोवती, सर्व प्राणी-मात्रात, सज्जनांमध्ये, दुर्जनांमध्ये परमेश्वराच असल्याने कोणालाही मनोभावे नमस्कार करताना कसलाही विचार करण्याची जरूरी नाही.

2. अर्चनभक्ती म्हणाली की पूजासाहित्य प्रत्यक्ष स्वरूपात हवेच -

चूक.

देवाची पूजा करण्यासाठी साहित्य असलेच पाहिजे असे काही नाही. मनातल्या मनात परमेश्वर कल्पून त्याची हृदयातच पूजा तेवढ्याच शर्द्धेने होऊ शकते.

3. आपले दैवत विशिष्ट असताना कोणत्याही देवेला नमस्कार करणे हा ढोंगीपणा आहे

चूक.

आपले दैवत काहीही असताना दुसऱ्या दैवताला नमन केल्याच काहीही हरकत नाही. सर्व देव शेवटी एकच आहेत.